

Slovenski Dom.

Napredno kmetsko glasilo.

Izhaja vsako soboto in velja za vse leto za Avstro-Ogrsko 3 krone, za Nemčijo in druge dežele 4 krone, za Ameriko 1 dolar.

Posamezne številke veljajo 10 vinarjev.

Za oznanila se računa: trisopna petit-vrsta 14 vin., vsa stran 48 K, pol strani 24 K, četrt strani 12 K, osmina strani 6 K. Pri vseletni inserciji primeren popust.

Dopisi se naj frankirajo in pošiljajo na uredništvo »Slovenskega Doma« v Ljubljani, Knaflova ulica št. 5. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina in oglasi se naj pošiljajo na upravništvo »Slov. Doma« v Ljubljani.

Posnemajmo Goričane!

Ni še kmalu napredne in neodvisne Slovence tako zelo razveselila kakšna vest, kakor zmaga naprednih in neodvisnih kandidatov pri deželnozborskih volitvah na Goriškem nad surovim klerikalizmom.

Doslej se je volilo v splošni kuriji, kjer sta prodrli dva klerikalca stare struje in en neodvisni naprednjak ter v kmečki skupini, kjer so goriški kmetje pokazali, da ne marajo klerikalnih hujskačev in so jim zato prizadeli strahovit poraz. Že v prvotni volitvi sta na Krasu **takoj prodrli, brez ožje volitve napredna kandidata**. Vsi drugi kandidati so prišli v torek v ožjo volitev in je tukaj goriško ljudstvo izvolilo izmed petih poslancev **štiri napredne poslance**. Edino župnik Rejc, ki je pristaš kranjskih klerikalcev, je prodril s sramotno večino **šestih glasov**.

Ta sijajna zmaga v **kmečki skupini**, kjer je od sedmih poslancev prišlo v deželni zbor šest naprednjakov, bo morala kranjskim volilcem v kmečki skupini prav posebno iti k srcu in veljati za vzgled in posnemanje. V ta namen naj dobro uvažujejo vzroke, zakaj se je goriški kmet nenkrat in tako silovito otresel klerikalcev.

Kakor povsod na Slovenskem, so doslej tudi na Goriškem bili na deželi klerikalci v premoči. Vodil jih je dr. Gregorčič, sicer duhovnik, toda ta se ni vezal na kranjske klerikalce in tudi ni hotel priznati kranjske Šusteršičeve »Ljudske stranke«, kateri naj bi se pokoravali vsi Slovenci. Bil je neodvisen od dr. Šusteršiča in ker in hotel priznavati nad seboj vrhovnega poveljstva dr. Šusteršiča, so iz Ljubljane poslali svoje apostole: dr. Kreka, Trseglava in Kremžarja, ki naj bi na Goriškem ustanovili tako posurovelo klerikalno stranko, kakor je na Kranjskem. Ustanovili so takozvane novostrujarje z dr. Brecljem na čelu in ti so se res z vsemi silami vrgli na goriško ljudstvo, da bi je preustrojili v popolnoma kranjske klerikalce. Ustanavljali so orlovske organizacije, Marrijine družbe itd. prav po vzorcu kranjskih

klerikalcev. Mislili so že, da jim pade Goriška kot zrelo jabolko v naročje, a so se korenito zmotili.

Pri sedanjih deželnozborskih volitvah jim je dalo ljudstvo — goriški kmetje — tako brco, da jih bo menda za vedno minulo, prenašati kranjsko klerikalno surovost in krivičnost na goriška tla. Ljudstvo si je iz svoje srede izbralo napredne neodvisne kandidate in je te volilo. Skoro vsi so možje iz ljudstva, posestniki in župani iz kmečkih občin. Ker bodo pri volitvah iz mest in trgov ter iz veleposestva prav gotovo voljeni napredni kandidati, bo imela neodvisna narodna stranka vplivno in merodajno besedo v deželnem zboru in odboru.

Nova napredna bodočnost se sedaj obeta goriški deželi, kajti v deželnem zboru bodo razen italijanskih, sedeli le trije klerikalci brez svojih voditeljev dr. Gregorčiča in dr. Breclja, ki sta oba propadla.

Iskreno se veselimo zmage naprednih in neodvisnih volilcev, a pri tem ne smemo pozabiti kranjskih razmer.

Dvignimo se tudi mi, delajmo neumorno in organizirajmo se po vaseh in občinah, da bomo spomladi, ko se vrše na Kranjskem deželnozborske volitve, vrgli ob tla te ljudske izsesavalce, te surovine in krivičnike klerikalne!

Pomislimo le, koliko krivic in nasilnosti so že povzročili ljudstvu, koliko gorja in solz učiteljem, kakšno krivico uganjajo z deželnemu odboru zaupanim denarjem za gasilna društva, kako dovoljujejo Nemcem na škodo Slovincem vse mogoče ugodnosti, da so ti postali premočni in zato tem bolj zatirajo Slovence, kjer so zadnji v manjšini. Pomislimo dalje, kaj piše K. Theimer o voditeljih klerikalne stranke, pomislimo, da je vladalo za časa neomejenega gospodarstva na Kranjskem tako nasilje, tako sovraštvo in preganjanje, kot niti na Turškem ne more biti. Pomislimo, da se je dežela v tem času zadolžila za milijone in milijone, ki jih bomo morali vračevati davkoplačevalci.

Zato se pa združimo vsi trezni možje, pripravljajmo se za prihodnje volitve, pri-

dobivajmo somišljenike in že zdaj zbirajmo kandidate, ki bodo vredni našega zaupanja. Delajmo, delajmo — **posnemajmo Goričane!**

S tužnega Balkana.

Vojna.

V zadnjem tednu so se še vedno vršili boji med Srbi in Bolgari in med Grki in Bolgari. Srbija in Grška sta prav storili, da nista ustavili sovražnosti, dokler se mir ne sklene, kajti Bolgari skušajo še vedno doseči z napadi kak uspeh, da bi bila mirovna pogodba za nje bolj ugodna. Zato pa svoje armade niso postavili ne proti Turkom, ne proti Romunom, čeprav jim od teh strani grozi mnogo večja škoda, kajti Romuni so jim itak odvzeli velikanski kos dežele, ki ga Bolgari nikoli več ne dobe nazaj. Turki so pa tudi zavzeli v Trakiji vse ozemlje in zdaj je vprašanje, kdo jih bo pregnal iz Odrina in drugih mest. Utrdili so se zopet v tem mestu in izjavili, da se za nobeno ceno ne dajo več pregnati iz njega. Rusija jim grozi, da bo prišla z vojnim brodom nad Carigrad, da bo zasedla v Mali Aziji turško Armenijo, toda Turki se ne boje več velesil, ker so itak needine in bi najbrže niti ne pripustile samostojnih korakov Rusije.

Bolgari so res videti kakor zaslepljeni. Vse njih sovraštvo in bojni poskusi se osredotočujejo nad Srbi in Grki, toda oboji so že prekoračili staro bolgarsko mejo, potem, ko so jih popolnoma pregnali iz Makedonije. Smešno je pa, kar počenjajo Romuni s pol milijona vojakov, ki so jih postavili proti Bolgarski.

Romunija se pač igra vojsko. Zavzela je polovico Bolgarske v par dneh, ker se njeni armadi pač nikjer nihče ni ustavljal. Kar je Bolgarska imela vojakov, je poslala vse proti Srbom, nekaj pa tudi proti Grkom, tako, da za Romunce ni nič ostalo in so se morali zadovoljiti s tem, da so razgnali v nekaterih krajih — kmete in kmetice, ki so delali na polju in splašili so vse vrabce, ki so zbežali, ko so zagledali toliko strašil po poljih. Sicer pa, kdo

ve, morda so Romuni, da si preženejo dolg čas, tudi streljali na vrabce, vsekakor se pa do sedaj še ni javljalo, da bi ubili kakega Bolgara, ali pa Bolgari kakega Romuna in vojne bolnišnice po Romunskem so še vse prazne, ker v celi ti vojni še nobeden Romun ni bil ranjen, ali pa vsaj malo opraskan, da bi ga mogli v triumfu pripeljati v Bukarešt. Smešno je to, toda s slovanskega stališča žalostno, ker se slovanski bratje more med seboj, naduti Romunci bodo pa dobiček spravili.

Mir?

Bolgarski odposlanci, ki so prišli, kakor smo zadnjič poročali, v Niš, da se pogajajo o ustavitvi vojaških operacij, so se kmalu vrnili ter izjavili, da imajo od vlade nezadostna navodila. Vsled tega so vojskujoče države sklenile, da se morajo vsi dogovori in pogajanja vršiti v Bukarešti. Tja so poslale Srbija in Grška, kakor tudi Bolgari svoje odposlance. Od Grkov in Srbov sta navzoča tudi ministrska predsednika.

Dne 30. julija se je konferenca odposlancev prvič sestala in tu se je sklenilo naslednje premirje:

Konvencija, ki je bila včeraj v Bukarešti sklenjena, določa v bistvu:

Premirje traja 5 dni in se prične dne 31. julija opoldne.

Demarkacijsko črta med sovražnimi armadami naj bo ona črta, kjer so stale dne 31. julija opoldne predstraže posameznih armad vojskujočih se držav.

To demarkacijsko črto je označiti z belimi zastavami.

V ozadju predstraž je dovoljeno premikanje čet v svrhu aprovizacije vsake vrste.

Vojskujoče se stranke se obvežejo, ustaviti sovražnost na vseh črtah istočasno.

Generalni štabi se posebno opozarjajo na člena 50 in 51 haaške konvencije glede vojnih zakonov.

Po preteku petih dni se konča premirje brez odpovedi, če do tega dne opoldne ne prispo drugačna povelja.

»Neues Wiener Tagblatt« priobčuje celo vrsto intervjuov z diplomati, ki so prišli kot delegati na mirovna pogajanja v Bukarešto in z drugimi balkanskimi državniki. Iz teh intervjuov posnamemo sledeče: Srbski ministrski predsednik

Pasić

je izjavil:

Zahteve Srbije so take, da je mogoče skleniti trajen mir na Balkanu. Srbija je prisiljena zahtevati take meje, da bo njeno bodoče ozemlje varno pred motenjem s strani Bolgarske. Upamo in želimo, da bi imela mirovna konferenca v Bukarešti ugoden uspeh. Bojujoče se države ne žele, da bi velesile prevzele ureditev vprašanj, ki se tičejo izključno le balkanskih držav.

Bolgarski delegat

Tončev

je izjavil v intervjuu:

Prišli smo k mirovnim pogajanjem v Bukarešto s trdnim in lojalnim namenom, da sklenemo mir. Mir pa mora biti za nas časten. Srbske in grške zahteve nam še niso popolnoma znane. Kar se tiče vprašanja evropske konference, taka konferenca ne leži v naši kompetenci in tudi mi nismo za to tu, da jo izzovemo, pa tudi ne, da delamo proti njej. Sredstvo, preprečiti evropsko konferenco, leži v tem, da se prepričajo vsi odposlanci balkanskih držav pri mirovnih pogajanjih o potrebi, računati s stališčem velesil in z evropskimi interesi. Bolgarska hoče zelo pozorno poslušati nasvete Evrope.

Grški ministrski predsednik

Venizelos

je izjavil:

Trditev, da bo zahtevala vsaka izmed vojskujočih se držav vse pokrajine, ki so jih zasedle njih armade, ni pravilna. Zavezniki so prežeti duha zmernosti in se bodo dali voditi od načela balkanskega ravnotežja. Nujno želimo, da se sklene mir, toda to je popolnoma odvisno od Bolgarske. Odrin in Trakijo bodo smatrali zavezniki kot spadajoča k Bolgarski ter so prepričani, da velesile ne bodo pripustile, da bi Turki iztrgali te pokrajine Bolgarom. O kakem tozadevnem jamstvu ali o kaki pomoči zaveznikov pa ne more biti govora. Te pokrajine so Bolgari izgubili edinole po svoji lastni krivdi. Tudi pri določitvi novih mej se zavezniki ne bodo mogli ozirati na eventualne teritorialne izgube Bolgarske v Trakiji.

Ruska intervencija proti Turčiji.

Iz Carigrada poročajo listi: Rusko črnomoško vojno brodovje se je približalo Bosporu. Nekatero rusko vojno ladje so izmerile v pristanišču Suguldarik globočino morja.

Dalje se poroča, da je Rusija za svojo akcijo proti Turčiji popolnoma pripravljena. Ruske čete bodo vpadle v Armenijo in rusko vojno brodovje bo blokiralo turška pristanišča ob maloazijski obali. Rusija se poteguje za evropski mandat, o čemer pade odločitev najbrže jutri tekom konference veleposlanikov v Londonu.

Turški plen v Odrinu.

Število težkih topov, ki so jih pustili Bolgari v Odrinu, znaša 230.

Dr. Šlajmerjevo delovanje med Srbi.

»Zeit« prinaša iz Sarajeva poročilo o delovanju primarija, svetnika dr. Šlajmerja, med ranjenimi Srbi, ter piše, da je dr. Šlajmer operiral 580 ranjencev, od katerih so umrli samo trije. Samo v dvanajstih slučajih bodo ostali ranjenci pohabljeni. Med ranjenci, ki so bili v oskrbi dr. Šlajmerja, je bilo tudi mnogo slučajev, ko so bili srbski vojaki masakrirani od Bolgarov.

Razgled po svetu

Upravna komisija na Češkem.

Ker je bila dežela Češka vsled obstrukcije Nemcev v takih finanč. stiskah, da bi ne mogla nadalje izplačevati deželne obveznosti, je vlada odpravila za nedoločen čas deželno samoupravo in ustanovila posebno upravno komisijo za kraljestvo Češko. Upravna komisija sestoji iz osmih državnih uradnikov, od katerih pripada 5 češki in trije nemški narodnosti. Predseduje ji klerikalen veleposestnik grof Schönborn. Seveda bo komisija le to ukrenila, kar bo hotela vlada in zdaj ima par državnih uradnikov vso moč izvoljenih ljudskih zastopnikov, t. j. deželnih poslancev češke kraljevine. Kar je komisariat na Hrvaškem, skoro ravno to je zdaj upravna komisija na Češkem.

Vlada, ki je sedaj na krmilu, je zopet dokazala, da ne more več izhajati z zakonitimi sredstvi, vsled česar je apelirala na avtoriteto krone, da v njenem imenu napravi red na Češkem. Vlada pravi, da je bila prisiljena k temu koraku. S tem pa vlada le priznava, da je zamudila storiti svojo dolžnost. Dolžnost vlade je bila, da pravočasno energično nastopi proti nemški frivolni obstrukciji, njena dolžnost je bila, da pravočasno vse potrebno ukrene, da reši deželo pred konkurzom. Vlada pa ni niti z mazincem ganila, temveč je mirno gledala, kako Nemci s svojo frivolno obstrukcijo niso onemogočili samo delovanja češkega deželnega zbora, temveč tudi delovanja deželnega odbora, s čemer so bili kar najbolj oškodovani najvitalnejši interesi češke dežele. In če upoštevamo, kako so razne avstrijske vlade nastopale proti obstrukciji v državnem zboru, tedaj moramo pač strmeti, da je sedanja Stürgkhova vlada žrtvovala nemški obstrukciji celo — ustavo. Toda gre za nemško obstrukcijo, za obstrukcijo privilegiranega naroda, kateremu je pri nas vse dovoljeno in kateremu se žrtvujejo tudi najvitalnejši interesi ene cele dežele.

Grof Stürgkh pač misli, da je rešil Češko s tem, da je dal osmim uradnikom pravico, da pobirajo za dvajset milijonov več davkov. Toda moti se, če to misli in če upa s tem drakoničnim sredstvom, da je suspendiral deželno samoupravo, izboljšati položaj v deželi. Pred bankerotom, ki bi pomenjal evropski škandal, bo pač rešil češko deželo, sicer pa bo vse tako ostalo, kakor je bilo, oziroma se bo deloma še poslabšalo. Nemci že sedaj naznanjajo, da bodo v tem novem deželnem zboru toliko časa obstruirali, dokler se ne bodo izpolnile njihove »upravičene zahteve«. Če pa Čehov ni niti finančna kriza pripravila do tega, da bi izpolnili »upravičene zahteve« Nemcev, se prav gotovo tudi sedaj ne bodo upognili, ker pač nemške zahteve niso — upravičene.

Vojna reforma.

»Budapesti Hirlap« poroča na temelju avtentičnih informacij o predstoječi reorganizaciji avstrijske armade:

Avstrijska armada dobi pet višjih armadnih inšpektorjev z 22 armadnimj zbori. (Število armadnih zborov se poviša za šest.)

Prvi višji armadni inšpektorat je Dunaj z zbori: Dunaj, Praga, Litomeřice in nanovo Brno.

Drugi inšpektorat je v Inomostu z zbori: Inomost, Gradec in nanovo Cellovec.

Tretji inšpektorat bo v Lvovu z zbori: Krakov, Přemysl, Lvov in nanovo Stanislav in Črnovice.

Četrty inšpektorat v Budimpešti, bo obsegal zборе: Požun, Košice, Budimpešta, Sibirij, Temešvar in nanovo Veliki Varadin.

Peti inšpektorat v Sarajevu, bo obsegal armadne zборе v Zagrebu, Sarajevu, Dubrovniku in nanovo v Oseku.

Revolucionarno gibanje na Portugalskem.

Iz Lisabone poročajo, da se pripravlja tam revolucija. Vesti še niso potrjene.

Portugalski predsednik bi bil skoraj žrtev atentata. Med vožnjo v Oporto se je ustavil vlak na progi. Neki anarhist je hotel porabiti to priliko in vstopiti v vlak. Prijeli so ga in našli pri njem več revolverjev.

Kolera.

Uradno se poroča, da je izbruhnila kolera v Solunu. Vse osebe, ki pridejo iz Soluna ali iz pristanišč od Bospora do stare grške meje, se morajo podvreči v avstrijskih pristaniščih zdravniški preiskavi. — Tudi na Ogrskem se kljub dementijem širi. — V Temešu je obolelo zopet več oseb za kolero. Ta bolezen se je pojavila tudi v Komornu. V Zemunu so odredile zdravstvene oblasti najstrožje odredbe glede omejitve kolere. Promet z Belgradom je silno omejen in v Belgrad vozijo samo vozovi iz Budimpešte in še ti s posebnim trenom. V Zemunu ni dosedaj še nobenega slučaja kolere. Bolj nevarno pa je v Belgradu. Tam je obolelo glasom avstrijskih uradnih poročil za kolero čez 100 oseb. Vsi bolniki so vojaki, ki so prišli z raznih bojišč. Izmed domačinov ni še nihče obolel. Izmed teh bolnikov jih je 41 umrlo, 31 so jih izpustili iz bolnišnice kot zdrave, ostalim pa se stanje vedno boljša. Sicer so pa tudi vesti o strašnem razširjenju v Belgradu in okolici pretirane in ne odgovarjajo resnici. Pripeljali so res nekaj okuženih vojakov, ki so na sumu, da imajo kolero, toda popolnoma natančno bolezen še do sedaj ni dognana, dognano pa je, da ni prava azijska kolera.

Slovenija

s Podpora učiteljem v Ljubljani. Ljubljanski občinski svet je sklenil, dati mestnim učiteljem 6000 K podpore. Ta sklep je deželni odbor vsled pritožbe klerikalnih občinskih svetnikov enkrat že razveljavil. Ko se je zdaj že drugič to sklenilo, so tudi klerikalci glasovali za predlog. Zdaj so pa ti poštenjaki zopet vložili pritožbo na deželni odbor, češ, da so mestne finance preveč neugodne in da bi se denar preveč strankarsko razdelil. Obenem so pa poštenjaki pisali županu dr. Tavčarju pismo, naj jim naznani, kako je nameraval teh 6000 K razdeliti in da bodo pritožbo takoj umaknili, če se bo tudi Slomškarjem dala podpora. Taki so ti ljudje! Če bi tudi Slomškarji bili deležni podpore, potem ni nič škoda mestnih financ, v klerikalno bisago lahko vse gre. Pripomniti pa moramo, da je deželni odbor že vsem Slomškarjem in posebno še katehetom dal mastne draginjske doklade, dočim res potrebni napredni učitelji niso popolnoma nič dobili. Taka je katoliška pravičnost in morala. Gnusiti se mora vsakemu človeku ta poštenost! Naprednjak naj pogine od lakote, za klerikalca pa vse! Kristus, Kristus, to so tvoji učenci, ti te vsak dan desetkrat križajo! Ali je taka tvoja vera? Zakaj ne udariš s strelo te proklete oskrnjevalce tvojih svetih naukov!

s Dr. Pegan in njegove tuje zastave na deželnem dvorcu. Poročali smo že, da je dr. Pegan odredil, da se o priliki katoliškega shoda razobesijo na deželnem dvorcu zastave kranjskih stanov, to je onih nemških graščakov, baronov, škofov in prelatov, ki so nekdanj držali kranjskega kmeta takorekoč v sužnosti in jim je moral delati tlako in bil njih lastnina. Dr. Pegan in z njim klerikalni voditelji so si pri tem mislili: **Te zastave so bile nekdanj znak sužnosti in trpljenja kranjskega kmeta, v njih je videl kranjski kmet svoje največje zlo, ker je robotal nemškim graščakom kot živina.** Ker smo mi danes nasledniki onih tiranov in ker nam kranjski kmet politično in gospodarsko prav tako dela tlako, ga spomnimo glupca na one čase in ponižajmo ga s tem. — **In to ponižanje bi se skoro zgodilo, zaplapolala bi na deželni palači zastava, ki je znak nemškega in graščinskega gospodstva na Kranjskem,** ko bi se napredni sloji ne uprli in to sramoto javno ožigosali. Prepričani smo zdaj, da si klerikalni izdajalci ne bodo upali razobesiti teh zastav, ker bi se morda tudi pri njih trezni ljudje uprli, toda prepričani smo tudi, da bi klerikani kmet, ki danes slepo tava za klerikalci in ki bi prišel na katoliški shod, ne zinil besedice ogorčenja nad tem ponižanjem, nad tem izdajstvom slovenskega naroda in kranjskega kmeta posebej. Prav jim jim je za-

slepljencem; klerikalci naj jih le še bolj ponižajo, naj jih s škorpionji tepejo, morda se bo njih omejena pamet vendar enkrat zbrihala, da bodo vstali za svojo staro pravdo, da si bodo na čelo postavili drugega Matija Gubca, ki jih bo gnal nad črno bando, kakor je kranjski kmet že enkrat to storil in v prah teptal in zažgal zastave, ki jih hočejo klerikalci danes zopet spraviti do veljave. — Kmetje, učite se iz tega ponižanja, ki vas je hotelo zadeti, pamet naj se vam odpre kmalu, sicer ni več rešitve za vas!

s † Dr. Josip Kušar. V Rogaški Slatini je v ponedeljek umrl dr. Josip Kušar, odvetnik v Kranju. Z njim je legel v grob eden naših najboljših ljudi, mož kremenitega značaja in najblažje duše. Vsakdo ga je spoštoval in ljubil in rajnki je bil z vsemi sloji enako dober in ni poznal razlike stanu. Kmet ali gospod, z vsakim je enako občeval, vsakega spoštoval. Bil je Slovenec in Slovan z vsem navdušenjem in požrtvovalnostjo in v izredno čast si je štel, da je nosil ob vseh izletih prapor kranjskega »Sokola«. Sokol ni bil le po obleki in članstvu, ampak v duši in srcu se je tudi ravnal po sokolskih idejah. Kako splošno je bil priljubljen, je pokazal njegov pogreb v četrtek. Sokoli so nosili njegovo krsto k zadnjemu počitku in od vseh strani so prihili Sokoli, da spremijo najbolj vrednega brata na zadnji poti. Pogreb je bil veličasten, da je Kranj malo takih videl. Naj v miru počiva brat Sokol!

s Jarčev poraz na Dolenjskem. Državni poslanec Jarc je bil že mnenja, da ga Dolenjci in Belokranjci kar obožujejo in komaj čakajo, da pride med nje. Pretečeno nedeljo je sklical dva shoda: na Muhaberju in v Novem mestu in na obeh shodih je doživel velikanski poraz, ker niti govoriti ni mogel na prostem, kjer bi mu ljudstvo lahko odgovarjalo ter ga klicalo na odgovor, kako je izpolnil pred volitvami volilcem dane obljube. Po goriškem vzorcu se je tudi tukaj uprlo klerikalnemu kolovodji in le želimo, da se razširi po Dolenjskem duh resnega odpora proti klerikalnim škodljivcem. — V Jarčevem spremstvu je bil tudi odvetniški koncipient dr. Ogrizek, ki je menda hotel prvič nastopiti javno in si nabrati lavorik, toda nabral si je koprive. — Prvi shod na Muhaberju je bil določen ob 4. popoldne na posestvu podžupana Osolnika, katerega so klerikalci zopet trdno vkovali v svoje verige. Ko je Jarc prišel v spremstvu dr. Ogrizka na lice mesta, ni našel tam nobenega sprejema svoje armade, pač pa so ga primerno sprejeli prvi iz Novega mesta došli udeležniki shoda. To je Jarca spravilo tako iz ravnotežja, da je par svojih za njim pricaplajočih kamenških policajev nahujskal, naj časnikarju, navzočemu g. Pircu, brado spulita. Ko pa je kmalu nato prišla še Žagarjeva in Kosova armada »iz liberalnega brloga«, je Jarc takoj uvidel, da bo njegov drzni vlom v liberalno trd-

njavo, postal zanj in za njegovo armado sramoten polom. V najhujši stiski skoči mu na pomoč navzoči vladni komisar Gustav Golia, ki je Jarcu na ljubo javno prekršil zakon, izločil napredno večino zborovalcev od shoda, določil, da se namesto javnega ljudskega shoda na prostem, vrši samo zaupni sestanek v sobi, katero so morali pri vходу v vežo stražiti trije orožniki. To očitno kršenje postave od strani vladnega zastopnika, je povzročilo med ljudstvom tako ogorčenje, da bi bilo na napredni strani prišlo do žrtev, ako tega ne bi bil preprečil osebno navzoči gosp. dr. Lotrič, koncipijent v dr. Slančevi pisarni. Jarc je zboroval v sobi pod zaščito bajonetov pred kakimi 20 poslušalci. Surovo je napadal naprednjake in ko se je svoje gnojnice izbruhal, je kot poražen vojskovođa zapustil liberalno kmečko trdnjavo. Še večji polom pa je Jarc in njegova stranka doživela na svojem shodu v »Rokodelskem domu« v Novem mestu. Shod je bil plakatiran in oznanjen po časopisih kot javen shod. Ker je pa Jarc že tako polomijado doživel na Muhaberju, se je bal in je naprosil g. Cirila Ažmana, znane voditelja dijaške kuhinje in gospodarja »Rokodelskega doma«, da vsem, ne enako njim mislečim ljudem ne dovoli vstop. Ker pa naprednjaki le niso hoteli oditi, temveč so se zbrali na stopnjicah, je došli novomeški župan gosp. Rozman izposloval dostop s tem, da se je zavezal s častno besedo, da bo skrbel on za mir, nakar so se vrata odprla. Cel shod je obstal le v tem, da se je otvoril in zaključil, da niti do volitve predsednika ni prišlo, za katerega se je izdal kanonik Žlogar, predsednik. Končal se je z groznim polomom za klerikalno stranko. Jarc niti do besede ni prišel. — Tako je prav, posnemajmo Goričane, proč s klerikalnimi hujšakci!

s **Krstni in birmanski botri.** Prigodilo se je na deželi že zdaj več slučajev, da so naši »božji« namestniki odklonili naročnike in bralce naprednih listov kot botre. Našim somišljenikom je to všeč, ker potem saj stroškov nimajo. Toda da bodo vsi dotični videli, kakšno sleparstvo in zloraba se zopet dela z vero in svetimi zakramenti, kako hočejo le na deželi strahovati pristaše naprednih strank, ker vedo, da je vernim ljudem hudo, če jih župnik v cerkvi zavrne, povemo, **da velja to sleparstvo le za deželo.** Po mestih je pa vsak najhujši brezverec dober za botra, samo da kaj odrine v bisago in se nikoli nikogar ne vpraša, kakšen pristaš je. Hinavci grdi, ki vam ni dovolj sleparstvo v politiki, zdaj hočete še največje sleparstvo uganjati z verskimi stvarmi. Ali mar mislite, da bo to pomagalo in ljudi odvrnilo od naprednih listov? Nikakor ne, nasprotno se bodo še vašim pristašem odprle oči, kako se norčujete iz vere, ki je za kmete drugačna, kakor za meščane. Kmet, delaj tla, bodi kužek, meščan pa lahko brez ve-

re izhaja. Seveda, meščan noče trobiti v vaš rog in če bi uganjali še pri botrih take stvari, kakor na deželi, bi se zgodilo, da mnogo otrok sploh krščenih in birmanih ne bi bilo. Našim somišljenikom svetujemo, naj tudi na deželi tako store. **Če duhovnik noče naprednega botra, potem ni treba toliko časa krstiti otroka, dokler ne privoli v to.** Starši, ne dajte se ustrahovati in bodite trdni v tem oziru. Tukaj ni nobene, ne verske, ne cerkvene zapreke, saj je celo drugoverec lahko boter, zato pa rajši pustite otroka brez krsta, kakor da se vdaste nadutim duhovnikom, ki mislijo, da mora kmet za večno ostati pod njih komando. Bomo videli, kdo bo poprej odjenjal — seveda, če je duhovnikom kaj za vero?!

o Ljubljanska okolica o

lj **Št. Vid nad Ljubljano.** Iz zanesljivega vira smo izvedeli, da bo odpovedala farovška posojilnica večini dolžnikom posojila. Vzrok je falitno podjetje, ki je s farovško večkrat v žlahti in rabi mnogo denarja, sicer mu prodajo avtomobile, kar pa seveda ne bo zabranilo poloma. Dolžnike, od katerih se zahteva plačilo, opozarjamo, naj to store in obenem zahtevajo odpoved članstva, da ne bodo prizadeti in uničeni ob katastrofi. Vložniki pa naj si odpoved preskrbe pravočasno, ker ima farovška jako dolge odpovedne roke in bi na primer, kdor ima nekaj tisočakov vlog, mogel denar dvigniti šele sredi prihodnjega leta, če ga sedaj takoj ne odpove. Dvignil ga bo seveda le v slučaju, če farovška ne ustavi poprej izplačil. — Previdnost torej!

lj **Št. Vid nad Ljubljano.** Malomarnost naših duhovnikov je od dne do dne večja. Za vse drugo imajo čas, le za skrb svojih faranov, kadar jim je potreba nujno previdnja s svetimi zakramenti, ni nobenega doma. Zadnjič se je ponesrečil hlapec pri gosp. K. Šarcu v Zapužah. Splašil se mu je konj, vsled česar je dobil težko poškodbo na glavi. Predno so ga odpeljali v bolnišnico, so ga hoteli še prevideti. Hiteli so z vozom po duhovnika, pa nobenega ni iblo doma. Zabret je šel menda iskat hranilne vloge, kaplana ni bilo, v zavodih pa niso imeli časa. Za neumrjočo dušo ponesrečenca jim torej ni bilo nič. Pa se čudijo, če se dobe pošteni in pametni ljudje, ki ne odobravajo njih početja!

lj **Št. Vid nad Ljubljano.** Tinkrle se je v zadnjem »Domoljubu« spravil nad šentvidske občane in nam jih naslikal prav take kakršni so. Tako sodi torej pastir o svojih ovcah. Naštel jim je lastnosti, katerih posamezna že zadostuje, da preneha biti človek spoštovanja vreden, kaj pa še katoliški mož. In s temi lastnostmi ima Tinkrle oblagodarjene glavne svoje kimačce, kar smo jim že nešteto dokazali. Od tistega Toneta, ki ima spomenik v Kraljičevem kozolcu začenši, pa kar na-

prej, ne najdemo v Tinetovih vrstah človeka, ki bi ne bil močno prizadet s koroščem, ki ga je zavijtel nad njimi. Le par izjem je, katere pa dičijo namesto zgoraj navedenih, lastnost nevednost, častihlepnost, ali duševna omejenost. Toliko dodamo, da je ilustracija popolna. O tej lepi gardi pa časih »Slovenski Dom« tudi javnosti kaj pove in naravno je, da berejo to stari in mladi in tudi v gostilnah se mnogo govori o dejanjih iz teh zares čudnih **katoliških vrst.** Zato se pa Tinkrle jezi in piše, da so liberalci zopet začeli grdogonjo po gostilnah in časopisih zoper nekatere njegove može. Pravi, da to ni nič hudega in da jih to le utrjuje v prepričanju, da prav delajo. Iz te njegove logike moremo torej sklepati, da so možje, ki so obloženi z lastnostmi: nepoštenost, nevernost, nezvestoba, pijančevanje itd. pravi možje Tinkrlovega kalibra, da so si torej vredni drug drugega. S takimi ljudmi pa pošten in pameten človek pač ne more imeti nič skupnega, zato je dolžnost naprednjakov in naprednega časopisja, da vedno odvrta mladino od te nevarnosti, nepoštenja, nevernosti, nezvestobe in pijančevanja, ki je po priznanju njih voditelja, doma v klerikalnih vrstah. Zato je pa njegov poziv na napredne može, ki so pametni in pošteni, naj stopijo v njihove vrste, nadvse smešen. Pred tako gardo pošten in pameten mož pljune, veš, Tinkrle, pa oprostite za izraz, če bi pa »Slovenski Dom« hotel zapisati vse svinjarije, ki se vrše pod tvojim nadzorstvom, bi pa moral izhajati poln samih šentvidskih novic, katere bi pa Št. Vidu ne delale časti.

o Dolenjske novice o

d **Sokolski zlet v Novo mesto. Dne 10. avgusta t. l.** se združimo slovenski Sokoli v prijazni dolenski metropoli! Pokažimo tega dne svoje delo, svojo silo, svoj napredek! Pridite iz vseh strani širne naše domovine, da manifestiramo skupno za svoje pravice, da pokažemo, da smo narod, ki je sposoben za življenje, da smo ljudje, ki nas prepaja in veže ona velika sokolska ideja, ki je prešinila kot svetel žar celo našo domovino in pokazala našemu narodu pot v boljšo, večjo bodočnost. Velika vrsta telovadcev in telovadk naj priča s svojim nastopom, da sokolsko idejo tudi praktično udeležujemo, da smo se od svojega zadnjega nastopa povzpeli višje, da smo napredovali v dovršenosti telovadbe, da so se naše vrste zdatno okrepile in povečale. Najsi so ovire še tako visoke, moč in vztrajnost jih morata podreti! Ne miru in počitka, ampak neumornega dela in vztrajnosti! Ne nazaj, ampak naprej in kvišku! Na zdar! — **O d b o r n o v o m e š k e g a »S o k o l a«.**

d **Usoda klerikalnega kmetskega politika.** Pretekli ponedeljek se je odpeljal v Ameriko — iskat kruha in sreče — klerikalni deželni poslanec B a r t o l. Ker je s

tem da se je za stalno izselil v Ameriko, menda izgubil svoj deželnozborski mandat, bo treba nadomestne volitve. Čudimo se, da ni »Slovenec« dosedaj zabeležil niti, da je Bartol odložil mandat, niti da se je preselil v Ameriko. Ali ima klerikalna gospoda morda slabo vest?

d **Krška vas.** Narodna čitalnica vabi člane in druge somišljenike na prvi občni zbor, ki bo dne 3. avgusta t. l. ob 2. popoldne v prostorih gosp. J. Kodriča. Na sporedu je volitev odbora, vpisovanje novih članov in vplačevanje pristopnine ter mesečnega prispevka. Zborovanje bo počastil tudi gosp. dr. I. Dimnik ter tam nastopil kot govornik. — Torej, pridite vsi somišljeniki in prijatelji čitalnice iz domače vasi in okolice v določene čitalniške prostore.

d **Z Dvora.** Da izve širši svet, kaj vse se lahko zgodi v deželi preziranja postav, v občini, kjer so na komando Kristusovih namestnikov v občinski odbor izvoljeni samo pristni katoliški možje, naj služi sledeči slučaj: Pred tremi tedni so našli v Podgozdu zjutraj na pragu Antona Stoniča mrtvega. Ko izve o tem Janez Lovše, gre takoj k očinskemu odborniku Jos. Kmetu in ga pozove, naj bi šel z njim in uredil, da bi mrtvec ne ležal tam zunaj. Toda čujte in strmite, kaj je nato ta pristni katoliški mož dejal: Naj hudič tam segnije, ali pa ga pokopljite kot psa. Lovše je šel nato po celi vasi, toda nobeden ni hotel iti mrtvega spraviti. Šel je nato k županu. Tam je tudi našel občinskega pisarja kaplana Gnidovca. Ko razloži celo stvar, mu reče župan, naj to naznani c. kr. orožnikom v Žužemberku. Ker Lovše ni imel časa za to in tudi ni nikak izvršilni organ občine, ni šel. — Šele na večer se je klerikalnemu županu zasvetilo v glavi — ali po lastnem prepričanju, ali le po kaki aspiraciji, ni znano — da to ni lepo in tudi ne katoliško, da bi klerikalni mrtvec še eno noč in dan ležal pred pragom lastne hiše. Poskrbel je končno, da so ga spravili na mrtvaški oder. — No in ko so šle nekatere žene k mežnarju v Stavčo vas, da bi zvonil, je dejal, da tega ne stori, ker rajni ni dajal bere. Morale so potem napredne žene zbrati denar, da se je plačalo zvonjenje. Po pogrebu je farovška novičarica Valašek celo stvar pravila kaplanu Gnidovcu. On je baje samo dejal: Tiho bodite, da liberalci tega ne izvedo, sicer dajo vse v časopis. Sodbo o tem si lahko napravi vsak sam. Dvorjanom pa naj bo ta slučaj v zgled, da so klerikalci samo takrat tako sladki, prijazni in ljubeznjivi, ko potrebujejo volilce; kadar pa svoj namen dosežejo, se ne zmenijo več, če tudi vse hudič vzame.

d **Iz Preloke.** Dalj časa ni bilo dopisa od nas. Toda zdaj se moramo zopet spomniti našega župnika Kadunca, ki posebno ljubi učitelje. Spravil je od nas že 12 do 15 učiteljev, ker jih ne more videti. Celo lastnega brata, ki je bil učitelj tukaj, je ta-

ko ljubil, da ni smel niti ene kokoši imeti pri hiši. Zdaj smo imeli 7 let zelo priljubljenega učitelja g. Miroslava Kosina, ki je nam kmetom, kjer je le mogel s svetom pomagal. Cepil nam je vinograde, hruške in jabolani, skrbel za škropilnice in se žrtvoval kot tajnik posojilnice. A župniku Kaduncu je bil kot trn v peti, zato ga je spravil proč. Zato pa tudi Kadunca ne poznamo za svojega dušnega pastirja, ampak za politikarja in čas bi že bil zanj, da gre v pokoj, mesto da nam s prižnice politiko oznanja. Drugi pot se zopet vidimo. — **Preloški posestniki.**

d **Sv. Križ pri Kostanjevici,** prijazna vas ob vznožju vinorodnih Gorjancev, je sedež županstva Marijinih devic in devičarjev, bogomil, vatrogascev, Sokolov, čukov itd. Vse navedene organizacije nimajo lastnega društvenega doma — pardon, Marijina družba ima novo cerkev, kolosalno stavbo, pa že sedaj razpada; vsa druga društva so pa navezana na milost in nemilost različnih gospodarjev. — Gasilno društvo ima sicer gasilarno, vendar temelj je last gosp. Josipa Kodriča, »Sokol« je odvisen in dirigan od Andreja Stritarja, navdušenega gostilničarja, čuk ima pa vsak svoj dom doma pri mami. Kar je pa gospodar brez lastne strehe, to je društvo brez lastnega doma, tako so pričeli misliti naši gospodje, kar jim tudi prav radi priznamo. V vasi imamo namreč dva denarna zavoda, izmed katerih je eden že nekaj let v kaplaniji — preje pri g. J. Kerinu — in je v rokah samih svetih in cerkvenih mož. Kakor vsak zavod na katoliški podlagi, je tudi ta zadnji čas precej dobro napredoval. Nabralo se je nekaj denarja, za katerega bi ti premeteni možje radi kupili posestvo, primerno za stavbo. Zgradili bi potem »Zadružni dom«, v katerem bi imela vsa klerikalna golazen svoj sedež. No, mi nimamo nič proti temu. Le naprej, dokler je še vetra kaj! Zidanju smo se pa, odkar je cerkev dogotovljena, popolnoma odvadili; težijo nas le še ogromne občinske naklade. — Občinski tajnik Juran, ki je obenem organist, zelo zanemarja občinske posle. Stranke se vedno pritožujejo, da ga ne morejo najti, dasiravnó so celo vas preiskali in to v času, ko bi moral biti v uradu. Sporočilo se je pa svoječasno na c. kr. okrajno glavarstvo v Krškem, da je županstvo s tajnikom popolnoma zadovoljno. Ali je to poročilo stvarno — resnično? Tudi so hoteli imenovanega tajnika stalno namestiti; prišlo je pa c. kr. okrajno glavarstvo še o pravem času na to, da niti avstrijski državljani ni. Lepega mazača bi imela občina. Občina bi neobhodno potrebovala prvo pisarniško moč, kajti župan s celim občinskim odborom ne spravi poštenega zapisnika skupaj. — Vsled neprestanega deževja je delo po vinogradih in na polju zelo otežkočeno. Tudi letina mnogo trpi vsled prehude vlage. Bati se je, da bo letošnji vinski in poljski pridelek zelo slab. — »Sokol« v Novem mestu obhaja

dne 10. avgusta t. l. svojo 25letnico, ki bo obenem manifestacija za celo slovensko sokolsko zvezo. Želeti je, da se povabi na to slavnost tudi brate Hrvate in Srbe. — Zadnji, kolikor nam je znano z izleta v Cerkljah, do danes še nič ne vedo o tem izletu. — I.

d **Iz Preloke.** Naš župnik Kadunc je zelo jezen na »Slovenski Dom«. Magda Adlešič je prosila Matijo Balkovca za botra pri krstu njenega otroka. Šli so dne 28. julija v cerkev, toda župnik Kadunc ni sprejel Matijo Balkovca h krstu, ker je naročen in tudi bere »Slovenski Dom«. — Vzel je rajši mežnarja kot botra. Ali se tako pravi izvrševati Kristusove nauke, g. župnik Kadunc? Leta so vam že šteta, toda zdaj ste šele začeli rogoviliti ter vsestransko uganjati klerikalno politiko in to tudi na najsvetejšem kraju. Dobro, le naprej tako, zato bo tudi za vas čim dalje slabše. Komaj čakamo kmetje, da bi dobili drugega dušnega pastirja, ki bo dober in se tudi ravnal po krščanski veri. Od »Slovenskega Doma«, ki nam je tako priljubljen, pa ne odnehamo, če nas še tako v cerkvi preganjate. »Slovenski Dom« se bo zdaj še bolj pri nas razširil, in bomo skrbeli, da bo imel še več naročnikov, vse to radi dneva 28. julija, kateri dan si dobro zapomnite. V hiši božji hočemo imeti dušnega pastirja, ne pa politika, kajti v politiki nas duhovniki ne bodo vodili. Prihodnjič pa kaj več!

d **Iz Brusnic pod Gorjanci.** Naš župnik Martin Nemanič se je pred tednom nekam odpeljal. Nič ni povedal, kam. Mi farani, njegove ponižne ovčice, smo zanj v skrbeh. Ljudje se sprašujejo, kje so naš gospod in zbijajo na njegov račun šale. Eni pravijo, da je šel v »keho«, ker je izgubil tožbo proti dr. Globevniku; drugi, da je šel »Waffenübung« delat; tretji, da si je nabral že toliko denarja, da ga v Brusnicah ne more zapraviti in mora iti dalje, kjer nobeden ne vidi, kako se človek iznebi denarja, ki ga zasluži s cerkvenimi stvarmi, ker Nemanič je v računanju mojster. Ko pride revež plačat za kako cerkveno stvar, ga vpraša, če je dal bero, (ne vpraša ga pa, kje jo bo v teh slabih letih, ko mora skoraj vsak kupovati žito, da se preživi, dobil). Gorje, če pravi, da ne; Nemanič dene takoj še bero v račun in mi tudi nismo tako brezverski, da bi se z njim prepirali, koliko zahteva za to ali ono cerkveno stvar. — Če je pravično, zahtevati bero za več let skupaj, bomo že še poizvedeli. Lepo to ni. Naj se za svojo stvar, ako ima res pravico do nje, požene takoj in naj ne izsiljuje od nas šele takrat, ko se nam zdi preveč prostaško, da bi se z njim prepirali. — V nedeljo, ko je bil pri nas neki drug duhoven, smo zopet enkrat slišali pravo pridigo. Nemaniča smo že tako navajeni, da ga ne moremo več poslušati, ker pridiga in pridiga, pa nič ne spravi skupaj. Eno nedeljo začne s smrtjo Kristusovo, neha pa z rojstvom;

drugo nedeljo začne z rojstvom in neha s smrtjo. Tako se vleče leto za letom in Nemaniču se pač ne ljubi iskati vzrokov, zakaj beži pri njegovih pridigah četrtnina ljudi iz cerkve. Naj se rajši uči pridige, kakor da se peča s hranilnico proti ukazom papeževim in se tožari. — K a č a r.

d Iz Šentrupertske - Mokronoške doline. Občni zbor in volitev novega odbora mokronoške podružnice c. kr. kmetijske družbe kranjske se je vršil dne 27. julija. Udeležencev je bilo okrog 200, volilo pa je od teh 143 stari odbor z načelnikom vred. Kakor nikjer ne dajo miru pristaši S. L. S. s kaplanom Štrajharjem iz Št. Ruperta, se je tudi tukaj udeležilo iz šestih občin 50—60 članov Štrajharjevih privržencev ali bojazljivcev. Ker so bili pa takoj pred začetkom volitve prepričani, da bodo pogoreli se niti eden ni upal glasovati in niti s svojimi kandidati si niso upali na dan. Ustrašili so se pošteno. Dišalo jim je edinole premoženje 41.000 kron. Podružnica se je ustanovila pred 25. leti s 140 kronami in takrat ni bilo drugega kot kmet, da bi to društvo podpiral. Da je pa društvo tako napredovalo, je znamenje, da so bili ves čas dobri odborniki z načelnikom vred izvoljeni, ki so skrbeli, da je prišlo do lepega uspeha in imetja. To so pa hoteli v svoje kremplje spraviti zaslepljeni in neprepričani farški kimavci, pa so bili sramotno poraženi. — Zaupnik in odbornik župnik Ivan Hladnik je v tej zadevi izprevidel, da je v društvu dobro gospodarstvo, zato se on in njegovi člani niso udeležili volitve. Vedel je dobro, da bo pri starem ostalo. Društvo je delovalo vedno nepristransko in bo tudi naprej to storilo.

d Bučka - Št. Rupert - Št. Janž. Kakor vsako leto, tako sem tudi letos vzel potno palico in jo mahnil po naši Dolenjski malo pogledat, kako se kaj imajo. Tupatam sem se ustavil z namenom, da kaj izvem, časih pa tudi, da se kje v kaki gostilni malo pokrepčam, kjer sem tudi največkrat katero slišal od druge mize. Kaj sem vse slišal, ne bom tukaj navajal, ker ne bi zadostoval cel list. Zatorej bom le nekatere bolj važne stvari poročal. Ko se ustavim v neki gostilni blizu kolodvora, da se po dolgočasni polževi vožnji zopet pokrepčam, pridejo v sobo in se vsedejo k drugi mizi en duhovnik z enim gospodom, enim kmetom in dvema priprostima ženicama. Kar naenkrat pa zaslišim jok in stok kaj se je zgodilo? Duhovnik ves obupan in v solzah začne: »Jaz sem jim pravil, naj pazijo, da se ne izve, kako smo zmagali, zdaj imamo pa plačilo, zdaj bodo nas pa liberalci komandirali. Ne enega nimamo v odboru, pa še v četrtek sta mi Selaka obetala, da bosta z mano in zdaj gresta pa to narediti. Mislita, da bodeta kaj na dobičku, pa se motita, kajti sedaj smo hodili tja, od sedaj pa ne bodemo več, bodemo pa abstinenti postali.« Nato pravi kmet: »Vidite gospod župnik, vse ni nič pomagalo, če

smo jih tudi strašili, da bodo morali denar vrniti v posojilnico, če bodo volili liberalne.« Župnik: »Pa pravijo, da so kmetjsko stranko volili in ne liberalne. To so sami liberalci.« Kmet: »Sedaj pravijo, da se bomo en dan zbrali pri Selaku, da se tam zedinimo in postanemo vsi ene stranke, da ne bo dveh.« Župnik: »Lahko, če se bodo zavezali sprejeti vse moje pogoje, ki jih bodem stavil. To pa gotovo ne bodo storili. Selaka, Selaka, ta dva si bodem že zapomnil.« Nato se je začel pogovor o Bučki. V tem trenutku mi pa pride na misel, da so bile tam občinske volitve, zato hajdi doli. Na Bučki zvem, da je bil dotični duhoven župnik na Bučki in oni kmet njegov sosed Mlakar, tisti gospod prejšnji bučenski učitelj pa, ko mu je na farški podlagi kozji fiks zrastel, okrajni nadzornik Štrukelj. Dalje zvem, da kmetje niso mogli več župnikovim podrepnikom občine zaupati, ker so z njihovim premoženjem prav po svinjsko delali, kakor: na račun kmetov so zidali in hoteli delo nadaljevati za župnikove hleve itd. Župniku itak nobeden več ne zaupa. Ko je on — je kmet nadaljeval — pred par leti kupil z dvema kompanjona neki gozd-za nekako 80.000 K, so rabili denar, in ker jim »Ljudska posojilnica« v Ljubljani ni hotela dati posojila, je on — kakor pravijo — zmašil podpise odbornikov bučenske posojilnice na menici, da je posojilnica kot porok za njega in ona dva kompanjona. In takim bom jaz oddal svoje glasove?! Ti me še na beraško palico spravijo. Niti enega ni imel župnik v svoji listini, da bi znal sam misliti. — V Št. Rupertu zvem, da kaplan Štrajhar zopet zida neko poslopje, in ker zida, ne more zato več hranilnih vlog izplačevati. Če imaš par sto kron v njegovi hranilnici, jih ne dobiš iz nje. Kako pa njegova hranilnica sploh stoji, je pa tudi veliko vprašanje, ker njegovi odborniki že z ramami zmigujejo. Če ima kaj dobička ali dolga, to nobeden ne ve, tudi najboljši Štrajharjev privrženec ne. — Iz Št. Janža sem pa slišal, da jo je župnik Bajec fino zavozil s svojo posojilnico tako, da mu pošljejo nekoga iz Ljubljane, ki bo začel trgovino in mu odvezel posojilnico, kakor so to naredili župniku na Bučki. Slišal sem, da je ta Bajec prav po lisičje zviti in da povsod nastavlja mreže, da bi te »grde« liberalce polovil, pa se mu le ne dajo. En par kimavcev že ima na svoji strani, pa kaj, ko nikjer v poštev ne pridejo. Pravijo, da ima vse tako prefriganorejeno, da dokler bo on v Št. Janžu, ne bo nobenega poloma, ampak kakor hitro pa enkrat pete odnese, bo pa tako zaropotalo, da bo odmevalo po celi Kranjski. Božji mlini meljejo počasi, pa gotovo, to je resnica. Ravno tako je pa tudi resnica, da gredo počasi grehi črnuharjev na dan in ko se za te izve, imajo že toliko denarja skupaj, da jim ni težko iti v »prognanstvo« v kako kranjsko »Sibirijo« ter imajo že vse tako narejeno, da jim zlepa še do živega ne prideš. Kmet pa plačuje, da

na vsezadnje tudi sam radi plačevanja črn postane. Najhujše za kmeta bo pa prišlo takrat, ko se bode ta velika vreča črnuharskih grehov odprla. Takrat še le kmetje, ko bode te prišli do pravega spoznanja, se hoteli otresti prej tako prijaznih »gospodov«, obenem pa videli polom, ki ga je povzročil brezvestni duhovnik, takrat torej bode te šele prepričani, kako dobro so vam želeli tisti »brezverski« listi, pa bo že prepozno. Če pogledamo klerikalne posojilnice, mlekarne, zadruga itd., vse je brez denarja in zadolženo. Naši modri deželni poslanci so pa sklenili, da je za vse farške posojilnice dežela s svojo davčno močjo žirant. Tako bo moral kmet pri polomijah največ plačati. Oni zidajo razne stavbe, se vozarijo z avtomobili itd., vi se pa smejete in veselite, ker mislite, da delajo s svojim denarjem. Ko boste pa enkrat začeli za njihove kozle plačevati, se boste pa jokali in tarnali, pa vse ne bo nič pomagalo — beraška palica postane vaša prijateljica. Še je čas, da se rešite, ako storite prihodnje leto pri deželnozbornih volitvah to, kar so storili volilci 17. julija na Bučki — **pokažite jim vrata!**

d Iz Semiča. Slučajno sem dobil v roke zadnjo številko »Domoljuba« in v njem dopis iz Semiča. Ob zadnjem plačilnem dnevu so se skregali v gostilni pri Klondru (op. pisca), a imena ne pove, kje, najbrže radi neke pristne Marijine hčere. Dalje pravi dopisnik: letina dobro kaže, vina bode več kot lansko leto. Ne morem si kaj, da ne rečem piscu, da je hudoben ali pa je imel hudega mačka, ko je pisal dotični članek. Vino kaže namreč zelo slabo, in še to kar ga bo, bo kislo, ker je vedno dež. Žito je vse poglelo in pognilo, sadja ni nič, o čemer se lahko vsak sam prepriča. Po mojem mnenju ima dotični pisec sigurno tako službo kot naš župnik sicer ne bi pisal: letina ni slaba...

d Iz Semiča. Delo pri železnici zelo napreduje na prostem kakor tudi v predoru in je upati, da bo predor dogotovljen do prosinca leta 1914. To se čuti tudi pri delavcih, ki odhajajo dan za dnem. Nekateri se še poprej oglasijo z dolgimi prsti tuintam v kaki hiši. Tako so tudi pokradli 22. julija pri Čoplovki v Semiču vso obleko. V kašči so pri gostilničarju Starihi pokradli meso, obleko itd., vsega skupaj okrog 100 K vrednosti. Vlomiti so nameravali še na dveh mestih, a se jim ni posrečilo. Upamo, da pridejo v roko pravici. — **S m r t n a n e s r e č a.** V soboto, dne 19. julija je vozil hlapec g. Ig. Müllerja iz Črnomlja mavc (cement) iz Novega mesta. Prišel je do Štrekljevca ter hotel zavreti sprednje kolo, a je padel pod voz in mu je šlo zadnje kolo čez prsi ter mu zdrobilo prsni koš. Bil je na mestu mrtev. Prepeljali so ga v mrtvašnico k Sv. Duhu. Pripomniti moramo, da je bil omenjeni hud alkoholik.

d Iz Semiča. V nedeljo, dne 24. avgusta prirede belokranjska sokolska društva

izlet v Semič. Spored: Ob 3. popoldne sprejem bratskih društev in obhod. Ob 4. javna telovadba na vrtu brata Bukovca. Vrtna veselica, srečolov, ples itd. Za dobra jedila in pijačo bo vsestransko preskrbljeno v šotorih. Pri prireditvi svira slavna črnomaljska mestna godba. V slučaju slabega vremena se vrši zlet dne 31. avgusta ob vsakem vremenu. Vstopnina prosta. Ker je Semič, nekako bi rekli, središče Bele Krajine in znamenit že od nekdanj in ker se sedaj nudi prilika, ogledati si dela v predoru, naj vsakdo, ki želi preživeti par veselih uric, pride ta dan v Semič, kjer se bo zabaval po belokranjskem običaju. Na zdar!

d **O strašni toči na Dolenjskem** se nam poroča iz Dvora pri Žužemberku: V nedeljo, dne 27. julija so nenadoma prihrumeli silni oblaki in vsuli na našo občino naravnost strašno množino, kakor oreh debele toče. Posebno hudo so prizadete vasi: Dvor, Gor. Kot, Mačkovec in Sadinja vas ter Gor. in Dol. Križ v žužemberški občini. Poljski pridelki, posebno koruza, oves in ajda, **so popolnoma uničeni**. Hudo so prizadeti tudi naši vinogradniki, ki že več let radi slabe letine niso nič pridelali, letos pa jim je strašna toča polomila vse mlade nasade in potokla še tisto malo, kar so upali, da bodo pridelali. — Obračamo se tem potom do vseh merodajnih faktorjev, predvsem do poslancev Dolenjske, da izposlušajo pri deželni in državni upravi bednim kmetom izdatno podporo in tako pokažejo, da ni njih ljubezen do ubogega Dolenjca le na jeziku in da imajo razum za svoje bisage, smisel tudi za trpljenje svojega bližnjega.

o Gorenjske novice o

g **Čudeži pa že taki, da ...** Gospodična frajla Finžgarjeva Mica, po domače Tončkova, je bila svoje dni tako strašno bolna, da se ni smela geniti celih enajst dni. To rad verjamem. Kar ležala je na postelji in ni migala. Tudi to rad verjamem. Hudobni jeziki sicer čenčajo, da je preljuba Finžgarjeva Mica samo lenobo pasla, drugi pa klepetajo, da tudi ni nič jedla. Tega pa zopet ne verjamem. Na Gorenjskem je namreč tako dober zrak, da hudo rad je vsak človek, ako tudi pase po cele dni lenobo v postelji. Bog ve, od česa je bila Finžgarjeva ali Tončkova frajla tako sita, ali od kislega domačega krompirja ali on sladkih besed očetov frančiškanov. Tedaj se ji je sanjalo, da naj jo kdo pelje v bližnjo cerkev na Brezjah, ker bo tam »gnado zadobila«. Odpeljal jo je oče. Z voza so jo cefrali v cerkev. Finžgarjeva Mica je previdna in zaupljiva, vzela je kar čevlje s seboj za povratek! Oh, glejte in čudite se, kristjani, čudežu! Med povzdigovanjem, ko je bilo vse tiho in so kašljale samo stare babe, je »zadobiva Mica gnado« in je bila naenkrat tako zdrava, da bi se bila lahko takoj postavila na glavo. Oh, oh —

obenem je pa slišal doma njen brat, kako je zaškripala sestrina postelja in revež je že mislil, da je brumna devica umrla. Prej okamneta Mica, prednica Marijinih devic, pa je bila zdrava kakor grah! Ta čudež so brumni in duhoviti patri frančiškani na Brezjah seveda takoj spoznali za vreden, da se naslika in da se podoba obesi v cerkvi pred Marijino kapelico na Brezjah. Hvaležna frajla, devica Mica, pa je drsala po nagih kolenih od doma do cerkve! Mislim, da je to hudo nepotrebno. Ako je človek že tako neumen, da leži 11 dni zastonj kakor klada, edino v veselje gorenjskim bolham, je pač več kakor prismojen, da rije po nagih kolenih nespodobno v cerkev, ako ima domač voz na razpolago. Tončkova devica Mica je morala potrebovati mnogo flajštrov za svoja ranjena kolena. Zato je razdelila trapastim romarjem in drugim backom okoli tisoč razglednic s svojo precartano podobo, seveda ne zastonj! Gospodom patrom, posebno pa imenitnemu patru Henriku ali Hinku, priporočamo, naj popravijo še letos podobo na Brezjah. Med mašo je namreč frajla Marijana, devica Mica Finžgarjeva, po domače Tončkova, kar naenkrat omedlela in maja meseca porodila sina, ki so ga krstili na nedolžno ime Alojzija. Ali ni to posebno hud čudež, ako porodi prednica Marijinih devic, torej posebno nedolžna devica, sina? Kaj pravite! — Dogodil se je torej v kratkem že drugi čudež na Brezjah, kjer sploh mrgoli čudežev, posebno v bližnjih hostah (gmajnah) ponoči ali pa že v mraku — pri posebno gorečih! Gospodom patrom priporočamo, da popravijo podobo Marijne device Mice Finžgarjeve tako, da bo zraven te čudežne device in matere ovekovečen posebno lepo n a m a v a n tudi sinček Alojzij v zibelki poleg frajle matere Marijne device Mice. Ako bi prezrli naš prijazni opomin, jih bomo drugič opozrili na njih dolžnost. Vmes pa bomo posvetili nekaj pozornosti brihtnemu in brumnemu patru Henriku, komedijantu vseh Marijinih devic, ki nadleguje dekleta s svojimi neslanimi razglednicami, obenem pa trobi, da je greh, če piše pošten fant poštenemu dekletu razglednico. Bog se usmili zaslepljenih backov! Ako ne boste na Brezjah kmalu bolj pametni, vas bodo v kratkem posekali Dolenjci v Novem Lurdu. Sicer pa — Bog daj norcem pamet, brihtnim pa sit trebuh in polno bisago! — Drugič še kaj več! — Amen.

g **Bled.** Dne 31. avgusta 1913 ob 9. popoldne priredi obrtna zadruga na Bledu preizkušnjo obrtnih vajencev v pisarni združne bolniške blagajne na Bledu, Mlino št. 3. Vsi vajenci, kateri so učno dobo dovršili in nameravajo napraviti preizkušnjo, naj vložijo pismo prošnjo na obrtno zadrugo na Bledu. Prošnja je koleka prosta.

g **Klerikalci v Ljubnem na Gorenjskem.** V 147. številki »Slovenca« z dne 30. junija t. l. sem bral lažljivo vest, da je bil v nedeljo, 22. junija, pri županski volitvi

za občino Ljubno **enoglasno izvoljen klerikalec Lojze Cvenkel za župana.** To pa ni res, ker je imela naša napredna stranka samo v Ljubnem, v občini, 14 glasov več. S klerikalci pa je glasovalo 30 Brezjanov, ki v Ljubnem plačujejo komaj 10 K davka vsi skupaj. Zato so zmagali klerikalci, pri tem je posebno pomagal županov golaš. Da se vidi, kako so nastopali, naj navedem le en primer. Posestnica Marija Šivic je pooblastilo za volitev že oddala svojemu sinu Francetu za napredno stranko. Zadnji dan pa sta prišla predsednik Čukov z Brezja in Tone Frelih. Rekla sta ji, da manjka na pooblastilu datum. Tako sta jo premotila in naredila pooblastilo v prid klerikalcev. Takih primerov je bilo več. Nerad delam klerikalnemu županu Cvenklu v vašem cenj. listu reklamo. Dne 2. julija pa so me v Ljubnem tako počastili, da se jim moram javno zahvaliti. Imel sem tam opravka in sem bil z dvema tujima gospodoma v gostilni župana Cvenkla. Šli smo pa na vino, ne na golaš. Predstavljati se mi pač ni bilo treba, saj me je županov slavni brat Tone imenoval že pred več leti za generala liberalcev. Ne rečem, da bi se bi župan proti nam obnašal nedostojno. Toda, ko smo odhajali, nas je počastila višja klerikalna glava, županov brat Tone, z ogovorom, in me imenoval penzjonista. Ta Anton je čuden patron. Nosil je že štiri sorte uniformo in si naposled zaslužil medaljo neuporabnosti. Bivši lajtnant zdaj včasih gnoj »fura« in je že menda čisto pozabil lepih časov, ko se je postavljajal s svetlo sabljico. Vidite, preljubi kristjani, tako je degradiral bivši lajtnant mene od generala v penzjonista. Morda je v svoji bistrumnosti mislil, da sem prišel k županu po pokojnino? Resnično, resnično vam povem: če bi ne bil že v tolikih političnih bitvah, bi se bil tega neusmiljenega degradiranja tako prestrašil, kakor župan Cvenkel takrat, ko sva bila na lovu in sem ustrelil ubogega zajca, ne morda čuka. Takrat se je hrabremu Lojzu izpremenila barva njegovih hlač, — kajpada znotraj! Jaz pa sem, hvala Bogu, že toliko utrjen, da me Tonetovo penzjoniranje ne more spraviti v zadrego in se prav nič ne menim za njegovo nemilostno obsodbo in ostanem tudi še vnaprej — **general liberalcev.**

o Notranjske novice o

n **Doenji Logatec.** Logaški klerikalni konsum bo v kratkem času izgubil svoj glavni steber, ker odide vodja tega konsumu k vojakom. Nadomestiti ga hoče neki Kosi, tudi iz znane Brusove prodajalne. Ker pa ta do sedaj ni bil klerikalec, si je fant pravočano premislil in s konsumarji sklenjeno tozadevno pogodbo odpovedal. Medtem so pa tudi Voluharjevemu Jožetu postala pri klerikalnem konsumu tla vroča, toda mož, pristni klerikalni koritar, je za svojo lastno korist tako ginjen, da ne

opazi, kaj se mu pri klerikalcih pripravljajo. Tako še vedno pri klerikalnem konsumu lovi vrabce in ne vidi, da mu utegnejo klerikalci že pečeno gosko odnesti. Klerikalni konsumarji ga že očitno prezirajo in malodane v obraz pravijo: »ta gvampasti« mora iz konsuma, mi ga ne bomo več redili« itd. Medtem, ko premišljujemo vedneje Voluharjevega Jožeta, sodimo, da mora biti človek, ki postane še dandanes klerikalec, neko posebno stvorenje, katero vsakdo lahko po sledečih znamenjih spozna in se ga varuje: Klerikalec je hinavec, prava podoba farizeja. Hodi na božja pota in rad obiskuje farovže; se rad upijani in še posebno, če ga nihče ne vidi. Če pa klerikalec čuti, da ga kdo opazuje, pa pravi, da vina še ne pogleda. Če je klerikalec oženjen, rad zalezuje druge žene, to pa le skrivaj. Klerikalne ženske so najhujše opravljivke in imajo najhujše jezike, ter so navadno vpisane v Marijino družbo. Po cesti hodijo vedno povešenih oči, ker se predstavljajo kot najčistejše žene na svetu. Kadar so na varnem, pa kar trepečejo od veselja, če se jih dotakne moška roka in takrat se vsakdo lahko prepriča, da so klerikalke prav močno krvave pod kožo. Klerikalcu nikdar ničesar ne zapuj, ker ti bo vedno skušal škodovati! — Vsako najmanjšo besedo nese toplo v farovž. Kadar se čuti klerikalec neopazovan, je največji falot, če pa je kdo nepoklican navzoč, je vedno pobožen, ponižen, potuhnjen, zviti in hinavski ter se kaže svojemu nasprotniku kot najboljši prijatelj.

n Posebni vlak iz Ljubljane v Postojno odhaja v nedeljo, dne 3. avgusta, ob 1. uri 30 minut popoldne iz Ljubljane ter ob 9. uri 10 minut iz Postojne. Vozna cena je polovična (2 K 70 v tja in nazaj). Veselica v jami se vrši ob vsakem vrenju.

n Posebni vlak iz Gorenjske v Postojno. Da se nudi najširšim krogom izredna prilika, udeležite se velike ljudske veselice v Postojnski jami, ki se vrši v nedeljo dne 3. avgusta. Ustavil se bo posebni vlak, ki bo vozil za polovično ceno, na vseh postajah gorenjske proge in sicer bo odhajal iz Jesenic dopoldne ob 11. uri 24 minut in bo prišel v Ljubljano, južni kolodvor, ob 1. uri 13 minut. Odhod iz Ljubljane ob 1. uri 30 minut in odhod iz Postojne ob 9. uri 10 minut zvečer.

Ostali slovenski kraji

o Podružnica Ciril-Methodove družbe v Komnu priredi dne 3. avgusta t. l. tombolo na Glavnem trgu. Pred in po tomboli ples v gostilni gosp. Kovačiča. Pričakuje se z ozirom na blagi namen, obilne udeležbe.

o Kmetško izobraževalno društvo v Štorjah pri Sežani priredi dne 17. avgusta veselico na vrtu gostilne K. Suša. Pevska društva, ki mislijo pri tej veselici sodelovati, zglasijo naj se vsaj do 8. avgusta t. l.

o Iz Goriškega. Na Tolminskem v hribih sta bila v **kmetijskih občinah izvoljena samostojna kandidata.** To je jako razveseljiv pojav iz tolminskih hribov, ker kaže, da hribovski kmet na Goriškem ne caplja slepo za kranjskimi kmeti-backi. Da, celo studi se mu klerikalna gonja, ki vlada proti nasprotniku v tužni Kranjski. Ako sliši naš kmet besede: zavladale bodo kranjske razmere, je že ves iz sebe ter se ti odreže, da tega ne bo nikoli. Sramuje se, če se ga postavi v tisto vrsto kakor kranjskga backa, ker mnogo drži na svoj ponos, češ, nunci pa nam že ne bodo komandirali. In tako je prav!

o Iz goriških hribov. Med gorami smo zaprti in zasužnjeni. Tavamo po tem' in zdihujemo. Kdaj dobimo tako prostoto in svobodo, kakor tisti kmetje tam v Švici? Kadar se spametujemo liki oni! Prostost! Ta beseda zveni marsikateremu kmetu po ušesih. Ali ne dobimo je, dokler se ne iznebimo tistih, ki nas hočejo za večnost obdržati v temi. Trdni smo sicer, ali kadar smo napadeni s tisto hinav. agitacijo, smo prevarjeni. Pogum in boj proti klerikalcem, ki delajo iz kmetov osle v delovanju! Vzemimo najprej preslepljenega Grgiča, potem g. Manfredo. Ta se pa bosta potegovala za kmeta. To že poskrbi Pepe iz Volč, kako bosta kimala. Nedavno se je Manfreda izjavil v Kobaridu: Zdaj komandirava jaz in Pepe, še cigaro mi je dal! — Verujemo, da tičita na Pepetovi vrvi! — Kaj vama svetujemo: Ravnajta se po svoji volji in pustita Pepeta, kajti on je največji sovražnik kmeta; še noben advokat ni napravil toliko kmečkih kantov, kot on, ki bi moral po našem mnenju biti v tem oziru nepristranski. Pri deželnozbornih volitvah smo Tolminci v splošni kuriji najbolj klerikalno volili. Zato sta pa takoj v prvi volitvi zmagala dva klerikaca. Sicer so pa razmere pri nas take, da bi kmetje že postali napredni in pokazali hrbet klerikalcem, toda vodstva nimamo in zato se damo preslepiti in prevariti od klerikalnih agitatorjev. Marsikdo vzdihuje in si želi neodvisno kmečko stranko, toda delavcev ni, da bi jo ustanovili. Samo vzdihovanje in jadikovanje pa nič ne pomaga. Pogovorimo se med seboj in zberimo svoje zaupnike, saj imamo tudi v hribih dosti naprednih in zmožnih ljudi, ki bi stvar izvršili, zlasti sedaj, ko se klerikalci med seboj preklajo.

Gospodarstvo.

gsp. Letina po Gorenjskem kaže biti srednje dobra. Sena se je dobilo precej manj kot lansko leto. Ječmen je obrodil dokaj dobro, rž pa posebno slabo, tako da je bode primanjkovalo za jesensko setev. Pšenica je zelo dobra, koder je niso uničili ogrci. Tudi snetivost se je po nekaterih krajih v veliki meri pojavila. Oves ka-

že biti nad vse izboren, tako glede zrna, kakor tudi slame. Tudi krompir utegne biti dosti rodovit, ako nastopi bolj suho vreme. Fižola utegne biti zadosti, koder ga ni popolnoma uničil črv. V splošnem je pričakovati glede zrna dosti dobro, glede krme bolj pičlo letino, ker se je ozimina bolj slabo našela. Tudi pomladanska ajda je precej dobro obrodila, tako, da bi jo kazalo v večji množini sejati. Le proti škodljivemu črvu ali ogrcem bo nujno treba kaj ukreniti, da se čim več ugonobi tega neizmerne škodljivca kmetijstva. Žalostno je pogledati letošnje leto po nekaterih parcelah, kjer je popolnoma uničen ves pridelek. Res, da so nekatere občine ukazale, da jih mora vsak posestnik za plugom pobirati in pokončavati, kar je hvale vredno; a žalibog, da se v veliki meri ti ukazi ne izvršujejo. Naše ljudstvo je še tako daleč v temi, da daje raje za maše, meneč, da potem črv ne bo žrl, ali pa da bo poginil, ako se gotove dni ne dela. Tukaj bo morala dežela ali država kaj storiti, sicer preti popolno uničenje poljedelstva in senožeti. Kolikrat se daje deželni denar v obliki podpor za razne nepotrebne zadruge in gradbe nepotrebnih takozvanih »Ljudskih domov« itd., toda za zatiranje tega škodljivca ni vinarja najti! Koliko je sedaj šole proste revne vaške otročadi, ki lenari, ali pa nabira vsakovrstno zelenjad in cvetje, da si zasluži par borih krajcarjev. Kako z veseljem bi nabirali ogorce, ko bi občine ali dežela hotele žrtvovati primerne vsote, da bi se jih primerno odškodovalo za trud. Kmet sam ne zmore, ker mu itak primanjkuje delavcev. Poklicani faktorji, zganite se! Odpomoč je tu nujno potrebna!

X.

LISTEK.

Begunci.

Povest iz francoske vojske.

(Dalje.)

»Resnico govorim, fantje! Bog mi priča! V Zadolu so jih že snoči lovili —«

»Kaj? V Zadolu?« so se začudili vsi.

»Tako blizu?«

»In so koga ujeli?« je povprašal Matjaž.

»Vraga so ujeli,« se je odrezal ponosno Jernejc, kot da bi bila to kaka njegova zasluga.

»Ampak sledijo jih še vedno, da je kar grdo! Dopoldne sem bil v Zadolu, gledam sem in tja, a kar je boljših fantov, nobenega nikjer. No, in kmalu so mi povedali, da so izginili snoči. Osem jih je odšlo. Beriči so pretikali še danes, no, sem si mislil, ako jih niste ponoči, kako jih boste podnevi, ko vas vidi vsak že uro daleč. In poslušajte! Še županov je pobegnil!«

»Kaj ga ni oče odkupil?« je začudeno vprašal eden izmed fantov.

»Lahko bi ga, ampak tu je bilo nekaj drugega, da ga je silil oče sam pod puško!« je razjasnjeval Jernejc.

»Da, da!« se je nasmehnil Matjaž in namignil fantom »Ali ne veste, da je hodil v naš zelnik, ki pa njegovemu očetu nič kaj ne diši?«

»Tako bo, tako!« se je hitro vmešal Jernejc. »Tukajle v vaši vasi se je hotel ženiti. Tisto je hotel, kaj ne — Brinškovo, ki menda ne bo imela mnogo ali pa nič. No, in oče si je mislil, da ga bo s puško in vojaško suknjo prestrašil, ampak fant se ni vdal in je raje pobegnil.«

»Prav je imel!« so zamrmrali nekateri, a Matjaž je temno gledal naokrog in je poklical vina.

»Nič prav!« je ugovarjal Jernejc, ki bi bil predvsem rad ugodil Matjažu. »Kaj bi norel radi enega dekleta. Tako bi lahko sedel doma in pil in jedel in se ne potikal okoli kakor brezdomen potepuh. Stari ima denarja, da bi lahko odkupil celo vas in ni hotel kot da ni njegov sin, in prav je ravnal. Kaj bi s to, ko je drugih dovolj, ki kaj imajo — —.«

»No, no! Le tiho, Jernejc, saj ti vseeno ostane grlo suho,« je zamrmral Matjaž in ga pogledal izpod obrvi, na kar je Jernejc takoj umolknil.

»Kar tiho, Jernejc, ako se ne maraš zameriti Matjažu, saj ne veš, kako stvar stoji,« ga je opomnil eden izmed fantov in krčmar Brtoncel mu je skrivaj pomežiknil.

»Da, da, saj nisem nič dejal,« se je pričel Jernejc takoj izgovarjati, videč, da se proti Matjažu ne sme govoriti o Brinškovi puncu karsibodi. »Nič hudega nisem mislil, Matjaž, ampak tako se mi zdi, da od županovega Janeza iz Zadola Marijanica Brinškova ni!«

Krčmar Brtoncel se je nasmehnil in se zasmehljivo ozrl po fantih, kar pa je Jernejca sila razsrdilo.

»Kaj se smejiš, motovilo oštirsko!« je skoro zakričal nad njim, kajti, da bi se mu kdo posmehoval, tega Jernejc ni trpel. »Kaj meniš, da si bolj moder od mene!? Nič ne veš, še tistega, kar se v tvoji hiši godi. Jaz pa sem prišel, da povem fantom koristne stvari in da me poslušajo, ako nočejo vse svoje življenje brusiti pet za tem Napoleonom. Da, tako je! Vse bo premagal: Lahe, Nemce, Ruse in še nas. Bog nas varuj, grozen cesar mora biti in revež, ki mora nositi njegovo puško.«

»E, kaj pa blebetaš!« ga je zavrnil krčmar Brtoncel in prisedel na koncu mize. »Nič ni tako hudega kot se govori. Nove postave pridejo, nov denar, vojak pa ostane vojak, pa naj služi tega ali onega. Jaz sicer nisem bil v njegovi vojski, a pravijo, da tudi Napoleon ni tako grozen in neusmiljen, samo hud je kakor zlomek, in kar on reče, to mora biti! Belega konja laše, pravijo, in mlad je, brez brk, z navadnim vojakom se razgovarja ravno tako rad, kakor s svojim najvišjim genera-

lom. Kaj bi se potem bali, ako bi se morali udariti malo z njim!«

Fantje so poslušali z napeto pozornostjo, samo Matjaž je nemo zrl pred se in bobnal s prsti po mizi.

»Naj bode kar hoče,« je dejal naposled. Saj vemo, da se Brtoncelj poteguje za vsakega, ki je višji od njega in upa, da bi lahko tudi njega kaj povzdignil!«

»Molci, Matjaž!« se je razsrdil Brtoncelj. »Tega mi ne moreš očitati, da bi se jaz za kaj višjega potegoval. Ako pa bi na to prišlo, Bog mi greh odpusti, sem pa vedno bolj sposoben za župana kakor Brinšek, ki še čitati ne zna.«

»No, seveda! Moja bajta ni zidana in toliko pijače ne morem plačati kakor on, in tudi ne toliko denarja razposoditi, ampak kot sem dejal, ne bojim se ga, kar se tiče učenosti!«

»Seveda, seveda!« se je posmehnil Jernejc, ker se mu je dobro zdelo, da je povedal Matjaž tudi Brtonceljnu njegovo napako. »Zelo učen si, Brtoncelj, zelo učen, še vruga znaš morda zagovarjati in čarovnice panati, ampak vse ti ne pomaga do župana in je pesem ven!«

Brtoncelj je nekaj časa močal, ker pa se je med tem že popolnoma zmračilo in so komaj videli drug drugega, je stopil v kot, prižgal staro leščerbo in jo postavil na sredo mize.

»Dober večer!« je pozdravil po občaju, a na glasu se mu je poznalo, da je še vedno nekoliko jezen.

»Bog ga daj,« so zamrmrali fantje in Jernejc, videč, da so vsi nekako zamišljeni, je zopet poprijel za besedo.

»Torej kot sem dejal! V Zadolu so jih pobirali, sedaj že veste, kar je treba. — No, kaj me gledaš, Brtoncelj! Kaj morda kaj napačnega govorim? Fantom sem prinesel novice, pa nič drugega! Ali se mar ne sme govoriti, kadar se gre za tako stvar? Prav nič se te ne bojim, Brtoncelj, čeprav misliš postati župan, ampak kar na vsa usta povem, da bi bi jaz takole mlad in krepak fant, bi ne premišljeval dolgo, ampak kar kmalu bi jo ubral, da bi ne bilo prepozno! Bog ve, kdaj se priplazijo beriči, po dnevu gotovo ne! In Brinšek je ves pasji, nobenemu ne bo prizanesel! Pri moji veri, da je tako!«

»Tako je, tako!« so mu pritrdili fantje in potrkali s kozarci ob mizo. Samo Matjaž je ostal tih in na obrazu se mu je poznalo, da nekaj težko premišljuje...

Medtem pa je bilo zbranih pri županu Brinšku precej starejših vaščanov.

Župan Brinšek, suhljat dolgin z venomer mežikajočimi očmi, je sedel pri peči, kakor bi ga zeblo in oblastno mahal z rokami:

»Pokoriti se je treba postavi in je amen pri očenašu!« je pravkar zagrmel, ko mu je eden kmetov nekaj oporekal.

(Dalje prihodnjic.)

Razno

* **Hrabra Rumunka.** Na progi železnice med postajama Verlad in Marasesti v Romuniji se je pripetil neverjeten dogodek. Strojevodja vojaškega vlaka je zagledal pred kratkim na progi gori navedenih postaj neko mlado kmetico, ki je vpila in se trudila z velikim naporom, da bi obrnila pozornost nase. Vlak se ustavi. Nekateri častniki teko k njej in vidijo, da dekle drži tesno z velikim naporom in z vso svojo močjo nekega Bolgara, ki je napenjal vse svoje moči, da bi se rešil tega neprijetnega in tesnega objema, a zaman. Dekle ni hotelo izpustiti svoj plen, dasi so ji roke krvavele, ter izroči Bolgara romunskim oficirjem. To dekle je namreč zapazilo, da namerava nasprotnik z dinamitom prihajajoči vlak v zrak pognati. Zato se zakadi vanj in ga drži tako dolgo, da je prišla pomoč. Nekaj kilogramov dinamita se je res našlo na železniškem tiru. Mladenko so nesli romunski častniki slavnostno k vlaku in morala se je z njimi vred odpeljati v Bukarešto. Bolgar pride pred vojno sodišče. Bog ve, če bi oficirji kake druge države v enakem slučaju tudi tako odlikovali in počastili ubogo priprosto kmetko dekle?

* **Katoliški duhovnik dobil dovoljenje za izstop iz duhovskega stanu, ker je bil prisiljen postati mašnik.** Zelo čudno se sliši in čita v cerkveni zgodovini, da bi posvečeni duhovnik z dovoljenjem cerkvenih oblasti bil oproščen spon, katere ga vežejo na cerkev. Bivši duhovnik Gaetan Andreja Arena iz Cerkole na Laškem pa je to dosegel po 12letni službi in sicer tako, da se **sme veljavno cerkveno poročiti.** Razlogi, katere se je navajalo, so bili ti, da je bil mož od staršev prisiljen stopiti v duhovski stan kljub njegovemu odločnemu protestu, da se ne mara vpreči v ta jarem. Ta proces je trajal cela 4 leta. Začel se je pri škofiji v Neapolju in končal pri kongregaciji zakramentov. Visoki prelati in monsignori so zagovarjali Arena in vse priče so pričale njemu v prid. Kongregaciji je predsedoval kardinal Ferrata. Z vzklikom so vsi navzoči potrdili neveljavnost tega mašnikovega posvečevanja. Koliko staršev, posebno med Slovenci, sili svoje sinove v duhovski stan, v katerem se potem čutijo skrajno nesrečne. Da bi potem sami sebe omamili, da bi nekoliko pozabili na svoje gorje, pa začnejo navadno ostuden fanatičen boj proti onim, ki so drugega političnega mišljenja, in lazeč od hiše do hiše si krajšajo čas in nekako narkotizirajo s tem svojo praznoto v srcu in obupne misli v glavi. Zato pametni starši ne bodo silili svojih ljubljenih sinov v lemenat, ker vsak nima potem toliko poguma kakor Arena.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Valentin Koptar.

Državna obrtna šola v Ljubljani.

(Konec.)

Specialni (posebni) tečaji za obrtnike.

1. Tečaj za obrtnike, ki nimajo zadostne spretnosti v prostoročnem risanju, v geometrijskem in projekcijskem risanju.

2. Tečaj za strojezanstvo in strojno risanje za pripadnike mehanično-tehničnih obrtov.

3. Tečaj za strokoznanstvo in strojno risanje za les obdelujoče obrtnike, zlasti za stavbne in pohištvene mizarje in za modelne mizarje.

4. Tečaj za elektrotehniko.

Ti specialni tečaji dajo obrtnikom priložnost, da se udeležujejo risarskega pouka, strokovnih predavanj in eventualno pouka v delavnici ter razširijo svojo izobrazbo in porabnost v obrtu. Sprejemajo se mojstri in pomočniki, ki so zadostili zakoniti šolski obveznosti, in vajenci, ki so že uspešno dovršili obrtno nadaljevalno šolo. Šolsko leto se prične dne 1. oktobra in se konča dne 30. aprila. Vpisovanje se vrši zadnje tri dni pred začetkom šolskega leta.

5. Tečaj za opravnike pri parnih kotlih.

6. Tečaj za opravnike pri parnih strojih.

7. Tečaj za strojevodje (vlakovodje).

Namen pod 5 do 7 navedenih tečajev je, dati obiskovalcem za njih poklic kot opravnikom pri parnih kotlih. Za opravnike parnih strojev in

kotlih, kot opravnikom pri parnih strojih in strojevodjem potrebno strokovno znanje in jih usposobiti za predpisane izkušnje, ki jih lahko delajo, ko so izpolnili zakonita določila.

Tečaj za opravnike pri parnih kotlih se začne dne 1. oktobra in traja 4 mesece, poučuje pa se po tri ure na teden.

Tečaj za opravnike pri parnih strojih in za strojevodje se začne dne 1. februarja; prvi traja tri mesece, drugi pa 3 in pol meseca. V vsakem tečaju se poučuje po tri ure na teden.

Da se morejo specialnih kurzov udeleževati tudi tisti, ki delajo v praksi, se vrši pouk samo ob delavnih zvečer in ob nedeljah dopoldne.

Sprejemni pogoji: Za opravnike parnih kotlov je potreben dokaz, da je prosilec zadostil ljudskošolski obveznosti, da je zmožen učnega jezika, da se je izučil kakega mehanično-tehničnega obrta, da je star 18 let.

za strojevodnike je potreben dokaz, da je prosilec zadostil ljudskošolski obveznosti in da je zmožen učnega jezika, da se je izučil kakega mehanično-tehničnega obrta, da je star 18 let, da je uspešno obiskoval tečaj za opravnike parnih kotlov, ali da je napravil predpisano izkušnjo za opravnika parnih kotlov.

Čas vpisovanja se objavi vsakokrat posebej.

Tečaj se vrše le, ako se oglasi najmanj 15 udeležnikov.

Natančnejše podatke je povzeti iz letnega izveščaja c. kr. državne obrtne šole ali pa iz programa ki ga je izdalo ravnateljstvo.

Listnica uredništva.

Gosp. Podgorec: Storil smo tako, kakor ste pisali. Le dopisujte važnejše stvari, ki ljudi zanimajo, in poučujte ljudstvo. — Velikokrat en človek veliko doseže.

Dopise, ki niso v tej številki, priobčimo prihodnjic.

Kmečka pisarna narodno-napredne stranke.

Vodstvo narodno-napredne stranke je ustanovilo v svojem tajništvu posebno kmečko pisarno, ki je na razpolago vsakemu naprednemu kmetovalcu za popolnoma brezplačni pouk o vseh političnih, upravnih, davčnih, pristojbinskih in vojaških zadevah. Izključene pa so zasebne pravde.

Pisarna bo poslovala za sedaj le pismeno in vsak napreden kmetovalec, ki je potreben kakoršnegakoli pouka v zgoraj navedenih strokah, naj se obrne zapno s posebnim pismom, kateremu je priložiti 10vinarsko znamko za odgovor (ako se želi odgovor v priporočenem pismu, pa 35vinarsko znamko) na: Kmetško pisarno narodno-napredne stranke v Ljubljani, Wolfova ulica 10.

Ob sebi umevno je, da je pisarna na razpolago tudi naprednim kmetškim županstvom.

Naročajte pri firmah ki inserirajo v „Slovenskem Domu“!

Sladni čaj - znamka Sladin!

Kri! polovico prihranka tudi na mleku in sladkorju in okusen zajtrk, južino! dosežejo oni, ki namesto kave, čaja, kakao, sladne kave, pijejo **sladni čaj**. Ako se pa uporablja pri dojenčkih namesto moke za otroke, so otroške bolezni manj nevarne. — je za polovico cenejši. Dr. pl. Trnkóczyjev sladni čaj ima

Moč! ime Sladin in je vedno bolj priljubljen. Povsod 1/4 kg zavoj 60 vin. Tudi pri trgovcih. Po pošti pošlje najmanj 5 zavojev lekarnar Trnkóczy v Ljubljani. Ta lekarnar je svojih osem otrok zredil s sladnim čajem. Glavne zaloge na Dunaju: le-
Zdravje! karne Trnkóczy: Schönbrunnerstrasse šte. 109, Josefstädterstrasse šte. 25, Radetzkyplatz šte. 4. V Gradcu: Sackstrasse šte. 4.

Priporočljiv za one, ki se čutijo bolne, slabe. Za resničnost tega naznanja jamči 5 tukaj navedenih tvrdk Trnkóczyjevih, istotako ugodne sodbe zaupanja vrednih oseb. 3

Najboljši češki nakupni vir.

Ceno posteljno perje:
1 kg sivega, dobrega, puljenega 2 K, boljsega 2 K 40 h, prima polbelega 2 K 80 h; belega 4 K; belega, puhastega 5 K 10 h; 1 kg velefinega, snežobelega, puljenega 6 K 40; 8 K; 1 kg puha, sivega 6 K; 7 K; belega, finega 10 K.
najfinejši prani puh 12 K — Kdor vzame 6 kg dobi franko.

Zgotovljene postelje

iz gostonitega rdečega, modrega, belega ali rmenega nan-kinga, pernica, 180 cm dolga, 120 cm široka, z 2 zglavniki, vsak 80 cm dolg, 60 cm širok, napoljen z novim, sivim, jako sthovitnim puhastim posteljnim perjem 16 K; napoln 20 K; puh 24 K; same pernice po 10 K, 12 K; 14, 16 K; zglavniki 3 K, 3 K 50 h, 4 K. — Pernice 200 cm dolge, 140 cm široke K 18 —, K 14 70, K 17 80 in K 21 —; zglavniki 90 cm dolgi, 7 cm široki K 4 50, 5 20 in K 5 70; podpernica iz močnatega rižastega gradla, 180 cm dolga, 116 cm široka, K 12 80, K 14 80. Rapošiljanje po povzetju od 12 K naprej franko. Dovoljeno je zamenjati, za neugajajoče se vrne denar. 53

S. Benisch, Dešenice, št. 953, Češko.
Bogato ilustrovan cenik zastoj in franko.

Lastna lovarna ur v Svici

1887

JUBILEJNII GENIK "Zastoj"

1912

Zahtevajte

Fr. Cuden, Ljubljana.

Na vse prijatelje

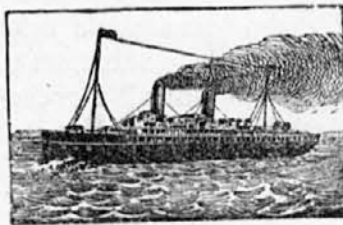
dobre kave!

Ste pokusili kavo z kavinim prídátkom : Franck: ? Dobite na mizo čvrstejši ter barvovitejši zvreték. — : Franck: iz zagrebške tovarne je le pravi z kavinim mlinčkom.

Dvignjene v soboto, dne 26. julija 1913.
Linc: 22, 61, 44, 84, 9.
Dvignjene v sredo, dne 30. julija 1913.
Trst: 78, 79, 65, 7, 38.

Samo 5 dni iz HAVRE v NEW-YORK

Brzoparniki: 13
France, La Provence, La Savoie, La Lorraine, La Touraine, Roshambeau.

: Samo pet dni! :

vozijo francoski brzoparniki, najkrajša in najcenejša vožnja.

Veljavne vozne listke (šifkarte) za Ameriko in vozne liste iz Amerike nazaj v domovino po najnižji ceni izdaja **edini**

Ed. Šmarda oblast. konces. potovalna pisarna v Ljubljani, Dunajska cesta št. 18.

v hiši Kmetške posojilnice, nasproti „Figovca“.